

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО

Інститут філології й журналістики

Кафедра української мови

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему:

**МЕТАФОРА ЯК СПОСІБ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ
КОНЦЕПТУ «ЖІНКА» В МОВНІЙ КАРТИНІ
СВІТУ МИХАЙЛА СТЕЛЬМАХА**

Здобувача ступеня вищої освіти магістр
групи МУСП

галузі знань 0203 Гуманітарні науки
спеціальності 8.02030301

Українська мова і література*

Мазай Тетяни Володимирівни

Керівник: канд. філ. наук,

доц. **Павлушенко О.А.**

Розширена шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ECTS _____

Голова комісії

(підпис) (прізвище та ініціали)

Члени комісії

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	4
ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КОНЦЕПТУАЛЬНОГО АНАЛІЗУ МОВНИХ ОДИНИЦЬ. ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ У ЛІНГВОГЕНДЕРОЛОГІЇ	
1.1 Мовна картина світу в лінгвістичному осмисленні	10
1.2 Поняття концепту в сучасній лінгвокогнітології	12
1.3 Гендер – соціолінгвістичне поняття	20
1.4 Науково-теоретична площина висвітлення гендерних стереотипів жінки. Гендерний концепт	24
РОЗДІЛ 2. ВЕРБАЛІЗАЦІЯ ЖІНОЧИХ КОНЦЕПТІВ У МОВНОМУ СВІТІ М.СТЕЛЬМАХА.	
2.1. Жінка як одна із базових концептосфер мовної картини світу українців. Метафора як засіб вербалізації "жіночих" стереотипів.....	34
2.2. Мікроконцепт "зовнішні характеристики"	53
2.2.1. Концептуальний аспект "зовнішність".....	54
2.2.2. Концептуальний аспект "одяг".....	69
2.2.3. Концептуальний аспект "неохайна, брудна жінка".....	70
2.3. Мікроконцепт "фізичні характеристики".....	71
2.3.1. Концептуальний аспект "здоров'я жінки".....	71
2.3.2. Концептуальний аспект "фізична сила".	71
2.4. Мікроконцепт "біологічні характеристики".....	73
2.4.1. Концептуальний аспект "Вік жінки".....	73
2.5. Мікроконцепт "внутрішні характеристики".....	75
2.5.1. Концептуальний аспект "морально-етичні якості", "емоційно- психологічні характеристики".....	75
2.5.2. Концептуальний аспект "інтелектуальні якості".....	82
2.6. Мікроконцепт "соціальні характеристики".....	83

2. 6. 1. Концептуальний аспект “сімейний стан”	83
2.6. 2. Концептуальний аспект “реляційні характеристики, що виявляються у ставленні до оточуючих”	84
ВИСНОВОК.....	88
ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА.....	91
ДОДАТКИ.....	107

ВСТУП

Починаючи з 70-х років XX ст. в європейській та американській соціолінгвістиці, а від початку 90-х років XX ст. – і в мовознавстві на пострадянському просторі об'єктом активних досліджень виступила гендерна сфера. В Україні над гендерною проблематикою працювали русисти О.Горошко, Л. Компанцева, О.Семиколенова, Л.Синельникова, А.Шиліна та ін.; германісти – О.Бессонова, О.Дудолодова, К.Піщикова та ін.; славісти – А.Архангельська, Н.Баландіна. В україністиці до цієї проблеми зверталися Ф.Бацевич, Я.Пузиренко, Л.Ставицька, О.Тараненко, Т.Сукаленко та ін.

Центром уваги в гендерологічних студій стали мовні особливості репрезентацій осіб чоловічої та жіночої статі. Одночасно зі збільшенням кількості праць, присвячених причинам виникнення гендерних відмінностей у мові, почали з'являтися дослідження, мета яких – проаналізувати множинні мовні засоби виявлення гендеру в різних культурах.

Досить плідно над цією проблемою працюють російські мовознавці: на основі словникового та текстового матеріалу структуровано концепт ЖІНКА в середньоанглійській мові (Н. Паскова). Розглянуто концепт ЖІНКА як базовий концепт культури, втілений у фразеології російської та англійської мов (О.Чибишева). Проаналізовано концепт ЖІНКА у французькій мовній свідомості на матеріалі афористики (Ф.Мухутдінова). Досліджено концепт ЖІНКА в російській мовній свідомості в межах семантико-когнітивного напрямку когнітивної лінгвістики (Л. Адоніна). Вивчено концепти ЧОЛОВІК і ЖІНКА в російській та англійській лінгвокультурах (О. Калугіна).

В українському мовознавстві привертають увагу дослідження О.Бондаренка, який вивчав особливості лексико-семантичної структури концептів ЧОЛОВІК і ЖІНКА в українській та англійській мовних картинах світу, Ю.Абрамової, яка здійснила когнітивно-прагматичний аналіз британських прислів'їв, що об'єктивують лінгвокультурні концепти

ЧОЛОВІК та ЖІНКА. Мовностилістичні засоби творення гендерних образів молоді за матеріалами друкованих мас-медіа розглянула В. Слінчук.

Актуальність дослідження. Проблематика гендерних репрезентацій в українській мові залишається найменш розробленою. Концепт ЖІНКА – один із центральних концептів лінгвокультурології, який є проекцією стереотипних уявлень про жінку як носія соціально обумовлених якостей та ознак, що сформувались на основі ролей, які виконує жінка в суспільстві.

Хоч проблема метафоричного вираження жінки постає майже в усіх лінгвогендерологічних та мовознавчих студіях, однак на сьогодні немає комплексного дослідження, присвяченого з'ясуванню того, яким постає образ жінки в мовних моделях світу створених окремими письменниками, поетами, що визначає актуальність вибраної нами теми. Цінність таких досліджень полягає в осмисленні особистісного бачення художником слова певного фрагменту дійсності, його оцінки, образної інтерпретації.

Об'єктом нашого дослідження є лексичні засоби репрезентації концепту ЖІНКА в мовній картині світу М.Стельмаха. **Предметом** аналізу є організація концептуальних структур фемінітивів та їх вербалізація в індивідуально авторському мовленні.

Мета роботи – виявити особливості лексичних експлікаторів концепту “жінка” систематизувати та описати МН жінок в межах мікроконцептів: «зовнішні характеристики», «фізичні характеристики», «біологічні характеристики», «внутрішні характеристики», «соціальні характеристики».

Для досягнення цієї мети передбачається розв'язання таких **завдань**:

1) проаналізувати базові поняття дослідження “гендер”, “концепт”, “мікроконцепт”, “гендерний стереотип”, “метафора”, “парадигма” у їхній взаємопов'язаності та взаємозумовленості;

2) визначити принципи структурування системи типізованих образних парадигм з їхніми підсистемними утвореннями – лексико-семантичними

групами – як засобами словесного втілення концепту ЖІНКА в індивідуальній інтерпретації подільського майстра художнього слова;

3) комплексно дослідити систему МН на позначення жінки в творчому просторі М.Стельмаха;

4) з'ясувати специфіку гендерної стереотипізації метафорично втілених письменником ознак жінки за виділеними мікроконцептами “зовнішні характеристики”, “фізичні характеристики”, “біологічні характеристики”, “внутрішні характеристики”, “соціальні характеристики”.

5) виокремити ядерні і периферійні мікроконцепти, властиві саме баченню М.Стельмаха.

Методи дослідження. Основним методом дослідження став описовий, що дав змогу системно проаналізувати гендерний концепт ЖІНКА в його метафоричній репрезентації в художніх текстах М.Стельмаха. Використано також компонентний аналіз, метод естетичного спостереження за словом у художньому тексті.

Матеріал дослідження: картотека МН осіб жіночої статі, сформована шляхом суцільної вибірки з авторського мовного матеріалу М.Стельмаха.

Теоретичне значення дипломної роботи полягає в поглибленні загальних засад лінгвогендерології та теорії концепту ЖІНКА в аспекті його метафоричної репрезентації; у розробці методики аналізу образної складової лінгвокультурного концепту. Результати й висновки роботи можуть стати підґрунтям для моделювання й аналізу інших концептів, що сприятиме поглибленню знань про організацію ментального лексикону та його зв'язок з етносвідомістю, характером, культурою українського народу, зокрема краян Поділля.

Практичне значення дослідження визначається можливістю використання запропонованої методики й результатів роботи в лексикографічній практиці: при укладанні словників культурних концептів.

Апробація роботи. Основні положення дослідження викладені в статті «Метафоричне вираження концепту «ЖІНКА» в мовній картині світу М.

Стельмаха», опублікованій у збірнику наукових праць «Філологічні студії» №14, 2016.

Загальний обсяг дипломної роботи – 105 друкованих аркушів. Дипломна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку літератури (141 позиція) та списку художніх текстів і лексикографічних джерел.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Агеев В.С. Психологические и социальные функции полоролевых стереотипов / В.С. Агеев // Вопросы психологии. – 1987. – № 2. – С. 152–158.
2. Агеєва В. Філософія жіночого існування / В. Агеєва [передм. до кн. С. де Бовуар. Друга стаття]. – К.: Основи, 1994. – Т. 1. – С. 5–21 [пер. з фр. Н.Воробйова, П.Воробйов, Я.Собко].
3. Адонина Л.В. Концепт «женщина» в русском языковом сознании: автореферат дисс. на соискание учен. степени канд. филол. наук: спец. 10.02.01 «Русский язык» / Л.В. Адонина. – Воронеж, 2007. – 23 с.
4. Ажгихина Н. И. Гендерные стереотипы в СМИ / Н.И. Ажгихина // Словарь гендерных терминов [под ред. А. А. Денисовой]. – М.: Информация XXI век, 2002. – 256 с.
5. Айхельбергер В. Жіночий гнів / В. Айхельбергер [пер. Ю.Бабік] // Соломія Павличко. Гендерні студії: Незалежний культурологічний часопис «Ї». – Львів: Редакція журналу «Ї». – 2000. – №17. – С. 158–161.
6. Арутюнова Н.Д. Синтаксические функции метафоры / Н.Д. Арутюнова // Известия АН СССР. Отд. лит. и яз. – М., 1978. – Вып. 3. – Т. 37. – С. 203–262.
7. Арутюнова Н.Д. Языковая метафора (синтаксис и лексика) / Н.Д. Арутюнова // Лингвистика и поэтика. – М.: Наука, 1979. – С.146–173.
8. Архангельская А.М. Красавец-мужчина в чешской языковой картине мира / А.М. Архангельская // Грани слова: Сб. науч. ст. к 65-летию проф. В.М. Мокиенко. – М.: ООО «Издательство ЭЛПИС», 2005. – С. 423–431.
9. Бабушкин А.П. Типы концептов в лексико-фразеологической семантике языка / А.П. Бабушкин. – Воронеж: Изд-во Воронежского государственного университета, 1996. – 104 с.
10. Багацька О.В. Концепт РІВНОВАГА в сучасних американських оповіданнях: лексико-граматичний та наративний аспекти: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.04 «Германські мови» / О.В. Багацька. – К., 2007. – 19 с.

11. Байбурин А.К. Некоторые вопросы этнографического изучения поведения / А.К. Байбурин // Этнические стереотипы поведения. – Л., 1985. – С. 7–21.
12. Балабан О.О. Метафора як семантична універсалія: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.15 «Загальне мовознавство» / О.О. Балабан. – Донецьк, 2006. – 20 с.
13. Берн Ш. Гендерная психология / Ш.Берн [пер. с С. Рысев]. – СПб.: Прайм-Еврознак; Издательский дом Нева, 2004. – 320 с. (Секреты психологии мужчины и женщины; Проект «Психология-BEST»).
14. Бєлова А.Д. Лексична семантика і міжкультурні стереотипи / А.Д. Бєлова // Мовні і концептуальні картини світу. – 2002. – № 7. – С. 43–48.
15. Бессонова О.Л. Оцінний тезаурус англійської мови: когнітивний і гендерний аспекти: дис. ... доктора філол. наук: 10.02.04 / О.Л. Бессонова. – Донецьк, 2002. – 463 с.
16. Бобринская И.Д. Этнокультурный стереотип: анализ ценностных установок этносов (на материале фольклорных текстов) / И.Д. Бобринская // Языковое сознание: Устоявшееся и спорное: Труды XIV Международного симпозиума. – М.: РАН, 2003. – С. 31–32.
17. Бойко Н.І. Українська експресивна лексика: семантичний, лексикографічний і функціональний аспекти: Монографія / Н.І. Бойко. – Ніжин: ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2005. – 552 с.
18. Болдырев Н.Н. Когнитивная семантика: Курс лекций по английской филологии / Н.Н. Болдырев. – Тамбов: Изд-во Тамбовского ун-та, 2001. – 123 с.
19. Брутян Г.А. Язык и картина мира. / Г.А. Брутян. // Науч. докл. высш. шк. Философ, науки. - 1973. — № 1.-С. 108- 111
20. Вальчевська С. Особиста свобода. Домашній матриархат / С. Вальчевська // Соломія Павличко. Гендерні студії: Незалежний культурологічний часопис «Ї». – Львів: Редакція журналу «Ї». – 2000. – №17. – С. 30–42.

21. Ващенко В.С. Українська лексикологія. Семантико-стилістична типологія слів: Посіб. для студ.-філологів / В.С. Ващенко. – Дніпропетровськ, 1979. – 127 с.
22. Вежбицкая А. Семантические универсалии и описание языков / А.Вежбицкая [пер А.Д. Шмелев]. – М.: Языки русской культуры, 1999. – 780 с. – (Язык).
23. Виноградов В.В. Основные типы лексических значений слова / В.В. Виноградов // Вопросы языкознания. – 1953. – № 5. – С. 3–29.
24. Вілкова О.Ю. Конструктивні та деструктивні функції гендерних стереотипів: автореф. дис. ... канд. соціол. наук: спец. 22.00.04 «Спеціальні та галузеві соціології» / О.Ю. Вілкова. – К., 2005. – 18 с.
25. Вовк В.Н. Языковая метафора в художественной речи: Природа вторичной номинации / В.Н. Вовк. – К.: Наук. думка, 1986. – 142 с.
26. Волошина А.В. Безеквівалентна і фонова лексика у східнослов'янських мовах: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.17 / А.В. Волошина. – Кіровоград, 2001. – 195 с. Воронина О. А. Гендерная экспертиза законодательства Российской Федерации о средствах массовой информации / О.А. Воронина. – М.: МЦГИ, 1998. – 152 с.
27. Воронина О. А. Гендерная экспертиза законодательства Российской Федерации о средствах массовой информации / О.А. Воронина. – М.: МЦГИ, 1998. – 152 с.
28. Воронина О. А. Теоретико-методологические основы гендерных исследований / О.А. Воронина // Теория и методология гендерных исследований. Курс лекций / Под ред. О.А. Ворониной. – М.: МЦГИ МВШСЭН, 2001. – С. 13–106.
29. Воронина О.А. Образ женщины в средствах массовой информации: реконструкция пола после 1985 года / О.А. Воронина// Gender Restructuring in Russian Studies. Conference Papers Slavica Temperancia II. – Tampere. – 1993. – С. 243–246.

30. Гайдукова В. К вопросу о логическом анализе языка (на примере концептосферического поля власти) / В. Гайдукова // Русский язык. – 2000. – № 15/45. – С. 8–13.
31. Гак В.Г. Метафора: универсальное и специфическое / В.Г. Гак // Метафора в языке и тексте. – М.: Наука, 1988. – С. 11–26.
32. Глосарій до українського видання Джудіт Батлер “Гендерний клопіт: фемінізм та підри́в то́жсамості”. – К.: Ентіс – 2003. – 200 с.
33. Голобородько К. Ю. Концептосфера мовотворчості Олександра Олеся : автореф. дис. д-ра філол. наук : 10.02.01 / К. Ю. Голобородько; НАН України, Ін-т укр. мови. — К., 2011. — 36 с.
34. Голодов А.Г. Зооморфные метафоры в разговорно окрашенной специальной лексике и проблемы их перевода (на материале разговорного варианта немецкого языка футбола) // <http://www.bestreferat.ru/referat-79781.html>.
35. Горностай П.П. Гендерна соціалізація та становлення гендерної ідентичності / П.П. Горностай // Основи теорії гендеру: навч. посіб. / за ред. В.П. Агеєва. – К.: К.І.С., 2004. – С. 132-156.
36. Гумбольдт фон В. О различии строения человеческих языков и его влиянии на духовное развитие человеческого рода. // Хрестоматия по истории языкознания XIX-XX веков. – М., 1985. – С.320-342.
37. Данильченко Т.В. Стереотипи мужності і жіночності в засобах масової комунікації / Т.В. Данильченко // Вісник Чернігівського ун-ту. Психологічні науки. – Вип. 17. – С. 14–19.
38. Дмитришин Л.Я. Метафоричні структури у творчості поетів Празької школи: дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.01 / Л.Я. Дмитришин. – Луцьк, 2006. – 285 с.
39. Дудолодова О.В. Динамика языковой репрезентации Гендера в английском публицистическом дискурсе (вторая половина XX в. – начало XXI в.): дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04 / О.В. Дудолодова. – Х., 2003. – 198 с.
40. Енциклопедія сучасної України
http://esu.com.ua/search_articles.php?id=7457

41. Ефимов А.И. Стилистика художественной речи / А.И. Ефимов. – М., 1957. – С. 98– 133.
42. Єщенко Т.А. Метафора в українській поезії 90-х років ХХ ст.: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова» / Т.А. Єщенко. – Запоріжжя, 2001. – 18с.
43. Жайворонок В.В. Проблема концептуальної картини світу та мовного її відображення. В.В. Жайворонок. // Культура народів Причорномор'я. - 2002- №32.- С. 51-53.
44. Жайворонок В.В. Українська етнолінгвістика: нариси. / В.В. Жайворонок. - К., 2007. — 262 с
45. Жарікова Ю.В. Вербалізація концепту "ЖІНКА" у новогрецькій та українській мовах / Ю.В. Жарікова // Вісник Маріупольського державного університету— 2014. — Вип. 8.
<http://philology.knu.ua/files/library/stud-ling/stud-ling-8/68.pdf>
46. Заворотна Т.П. Іменні метафоричні словосполучення (на матеріалі творів укр. рад. письменників) / Т.П. Заворотна. – Чернівці: ЧДУ, 1983. – 60 с.
47. Золян С.Т. От описания идеолекта – к грамматике идиостиля (на материале поэзии Л.Мартынова) // Язык русской поэзии XX века: Сб. научн. тр. – М., 1989. – С.256-261.
48. Ильинская И.С. О языковых и неязыковых стилистических средствах / И.С. Ильинская // Вопросы языкознания. – 1954. – № 5. – С. 84– 89.
49. Іващенко В.Л. Концептуальна репрезентація фрагментів знання в науково-мистецькій картині світу (на матеріалі української мистецької термінології): Монографія / В.Л. Іващенко. – К.: Вид. дім Дмитра Бураго, 2006. – 328 с.
50. Кабиш О.О. Зміни в семантичній структурі та функціонуванні маркованої лексики: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова» / О.О. Кабиш. – К., 2007. – 22 с.

51. Каменская О.Л. Гендергетика – наука будущего / О.Л. Каменская // Гендер как интрига познания. – М.: Рудомино, 2002. – С. 13–19.
52. Карасик В.И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс / В.И. Карасик. – М.: Гнозис, 2004. – 477 с.
53. Караулов Ю.Н. Общая и русская идеография. /Ю.Н. Краулов. - М.: Наука, 1976. — 355 с.].
54. Кирилина А.В. Гендер: лингвистические аспекты: Монографія / А.В. Кирилина. – М.: Изд-во института социологии РАН, 1999. – 180 с.
55. Кирилина А.В. Гендерные аспекты массовой коммуникации / А.В. Кирилина // Гендер і культура: Зб. ст. – К. : Факт, 2001. – С. 47– 80.
56. Кирилина А.В. О применении понятия гендер в русскоязычном лингвистическом пространстве / А.В. Кирилина // Гендерные исследования в лингвистике. – Симферополь: ДОЛЯ, 2004. – С. 150–157.
57. Кісь О.Р. Моделі конструювання гендерної ідентичності жінки в сучасній Україні / О.Р. Кісь // Журнал “Ї”. – №27. – 2003. – С. 37– 58.
58. Кісь О. Р. Етнічні гендерні стереотипи та джерела їх конструювання / О.Р. Кісь // Український жіночий рух: здобутки і проблеми: Зб. наук. пр. – Дрогобич, 2002. – Вип. 1. – С. 26–43.
59. Коатс Дж. Женщины, мужчины и язык / Дж. Коатс // Гендер и язык . – М: Языки славянской культуры, 2005. – С.32–231.
60. Коваль В.И. Язык и текст в аспекте гендерной лингвистики: монография / В.И.Коваль. – Гомель: ГГУ им. Ф. Скорины, 2007. – 217 с.
61. Ковбасюк Л. А. Сучасні лінгвістичні теорії: лекційні, практичні, самостійні модулі та тести : навч.метод. посіб. / Л. А. Ковбасюк, Н. В. Романова. — Херсон : Вид-во ХДУ, 2008. — 96 с.
62. Козачишина О.Л. Лінгвістичні прояви гендерних характеристик англомовних художніх текстів (на матеріалі американської прози ХХ сторіччя): дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / О.Л. Козачишина. – К., 2003. – 316 с.
63. Колесов В.В. “Жизнь происходит от слова...”. – Санкт-Петербург: Златоуст, 1999. – 368 с.

64. Коноплева Н. А. Гендерные стереотипы / Н.А. Коноплева // Словарь гендерных терминов [под ред. А. А. Денисовой]. – М.: Информация XXI век, 2002. – 256 с.
65. Корнилов О. Языковые картины мира как производные национальных менталитетов. / О. Корнилов. — М.: Изд-во МГУ, 1999.-341 с.]
66. Кравченко В.Л. Семантичні та лінгвопрагматичні характеристики концепту європа у сучасному англomовному політичному дискурсі: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / В.Л. Кравченко. – К., 2007. – 397 с.
67. Красиков М. Слобожанские народные сказки о злых и ленивых женах (в сопоставлении с другими фольклорными жанрами) / М. Красиков // Гендерные исследования. – М.: Человек и Карьера. – 1999. – № 2. – С. 224.
68. Кубрякова Е.С. Семантика в когнитивной лингвистике (о концепте контейнера и формах его объективации в языке) / Е.С. Кубрякова // Известия АН. Сер. лит-ры и языка. – 1999. – Т. 58. – № 5–6. – С. 3–12.
69. Лакофф Дж., Джонсон М. Метафоры, которыми мы живём / Лакофф Дж., Джонсон М. // Теория метафоры: Сборник. – М.: Прогресс, 1990. – С. 387– 415.
70. Лихачев Д.С. Концептосфера русского языка / Д.С. Лихачев // Русская словесность. От теории словесности к структуре текста. – М.: Academia, 1997. – С. 280–287.
71. Макаренко Л. В. Поліфункціональність метафори в поезії Юрія Клена: дис. ... канд. філол. наук: 10.01.01 / Л.В. Макаренко. – Житомир, 2007. – 174 с.
72. Малышева Н.Г. Гендерные стереотипы в СМК, ориентированных на аудиторию разных возрастов / Н.Г. Малышева // Мир психологии. – 2004. – № 3. – С. 171–176.
73. Мартинюк А.П. Гендерні стереотипи та їх відображення у мові та мовленні (на матеріалі англійської мови) / А.П. Мартинюк // Вісник

Київського лінгвістичного університету. Серія “Філологія”. – 2003. – Т. 6. – № 1. – С. 103–109.

74. Мартинюк А.П. Конструювання гендеру в англomовному дискурсі / А.П. Мартинюк. – Х. : Константа, 2004. – 292 с.

75. Мартинюк А.П. Регулятивна функція гендерно маркованих одиниць мови (на матеріалі сучасного англomовного публіцистичного дискурсу): дис. ... докт. філол. наук: 10.02.04 / А.П. Мартинюк. – Х., 2005. – 604 с.

76. Мартинюк А.П. Методологические основы сопоставительного анализа этнокультурных концептов “фемининность” и “маскулинность” / А.П. Мартинюк // Вісник Сумського державного університету. Серія «Філологічні науки». – 2003. – № 4(50). – С.139–144.

77. Мартинюк А.П. Языковая репрезентация гендера: Функциональный подход / А.П. Мартинюк // Функционирование русского и украинского языков в эпоху глобализации: Труды X Международной конференции. – Ялта: Доля, 2003. – С. 221–223.

78. Маслова В.А. Введение в когнитивную лингвистику: Учеб. пособ. / В.А. Маслова. – М.: Флинта; Наука, 2007. – 294 с.

79. Мельник Т.М. Гендер як наука та навчальна дисципліна / Т.М.Мельник // Основи теорії гендеру: навч. посіб. [ред В.П.Агєєва]. – К.: К.І.С., 2004. – С. 10–30.

80. Метафоричне вираження концепту ЖІНКА в українській мові [Текст] : [монографія] / Т. М. Сукаленко ; НАН України, Ін-т укр. мови. - К. : Вид. дім Дмитра Бураго, 2010. - 240 с.

81. Мистрюкова Е.В. Средства репрезентации концептов «мужественность» и «женственность» в современном английском языке: автореф. дисс. канд. филол. наук: спец. 10.02.04 “Германские языки” / Е.В. Мистрюкова. – Самара, 2005. – 20 с.

82. Мова і час / [Єрмоленко С.Я. Колесник Г.М., Ленець К.В., Марахова А.Ф., Пилинський М.М., Пустовіт Л.О., Русанівський В.М.]. – К.: Наук. думка, 1977. – 236 с.

83. Мухутдинова Ф.Б. Концепт «Женщина» во французском языковом сознании: на материале афористики: автореф. дисс. ... канд. филол. наук: спец. 10.02.05 «Романские языки» / Ф.Б. Мухутдинова. – М., 2006. – 24 с.

84. Некрасова Е.А. Сравнения / Е.А.Некрасова // Языковые процессы современной русской художественной литературы. Поэзия. – М.: Наука, 1977. – С. 240–294.

85. Нестеренко І.Я. Явища непрямой номінації в українській мові: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 «Українська мова» / І.Я. Нестеренко. – К., 1997. – 16 с.

86. Новикова М.А. Символика в художественном тексте / М.А.Новикова, И.Н. Шама // Символика пространства (на материале «Вечеров на хуторе близ Диканьки» Н.В.Гоголя и их английских переводов): Учеб. пособ. – Запорожье: СП «Верже», 1996. – С. 12–15.

87. Обєднікова О.М. Тематико-ідеографічний континуум „одяг” як складова частина тезаурусної картини світу (на фразеологічному матеріалі Східної Слобожанщини) / О.М. Обєднікова // Лінгвістика: Зб. наук. пр. – Луганськ, 2007. – № 1(11). – С. 142–152.

88. Оксамитна С.М. Гендерні ролі та стереотипи / С.М. Оксамитна // Основи теорії гендеру: навч. посіб. / В.П. Агеєва (ред.кол.). – К.: К.І.С., 2004. – С. 157–182.

89. Павлушенко О.А. Вербалізація субконцепту «ПРИРОДА» концепту «МАЛА БАТЬКІВЩИНА» в мовній картині світу М.Стельмаха <http://www.sworld.com.ua/konfer30/33.pdf>

90. Пальчевська О.С. Концепт ШЛЯХ в англійській, французькій та українській мовах: лінгвокогнітивний та етнолінгвістичний ракурси: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.15 / О.С. Пальчевська. – Донецьк, 2006. – 226 с.

91. Пікалова А. Лінгвопоетика жіночих образів у мовному світі М.Стельмаха. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: “Лінгвістика” – 2006. - № 4 с.267 – 270

92. Піщикова К.В. Стратегії домінування в аргументативному дискурсі: гендерний аналіз (на матеріалі англійської мови): автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.04 «Германські мови» / К.В. Піщикова. – Х., 2003. – 19 с.
93. Попова З.Д. Очерки по когнитивной лингвистике / З.Д. Попова, И.А. Стернин. – Воронеж: Истоки, 2002. – 191 с.
94. Практикум по гендерной психологии / под ред. И. С. Клециной. – СПб., 2003. – 143 с.
95. Прохоров Ю.Е. Национальные социокультурные стереотипы речевого общения и их роль в межкультурной коммуникации / Ю.Е. Прохоров // Функциональные исследования. – М.: Московский лицей, 1977. – Вып.4. – С. 5–21.
96. Пушкарева Н. Гендерные исследования и исторические науки / Н. Пушкарева // Гендерные исследования. – 1999. – № 3. – С.166 – 181.
97. Репина Т.А. Анализ теории полоролевой социализации в современной западной психологии. / Т.А. Репина // Вопросы психологии. – Издат-во «Педагогика» Академии педагогических наук СССР и Государственного комитета СССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли, 1987. – № 2. – С. 158–165.
98. Русская разговорная речь. Фонетика, морфология, лексика, жест / [отв. ред. Е.А. Земская]. – М.: Наука, 1983. – 238 с.
99. Рыжков В.А. Регулятивная функция стереотипов / В.А. Рыжков // Знаковые проблемы письменной коммуникации. – Куйбышев: КГПИ, 1985. – С. 15–21.
100. Рыжков В.А. Особенности стереотипизации, необходимо сопровождающей социализацию индивида в рамках определенной национально-культурной общности / В.А. Рыжков // Языковое сознание: стереотипы и творчество. – М.: Наука, 1988. – С. 4–16.
101. Рыньков Л.Н. Именные метафорические словосочетания в языке художественной литературы XIX века / Л.Н. Рыньков. – Челябинск: Южноуральское книжное изд-во, 1975. – 183 с.

102. Рыньков Л.Н. Метафорические словосочетания с приложением в поэтической речи / Л.Н. Рыньков. – Челябинск: Изд-во Челябинск. пед. ин-та, 1973. – С. 139–176.
103. Рябова Т.Б. Гендерные стереотипы и гендерная стереотипизация: методологические подходы / Т.Б. Рябова // Женщина в российском обществе. – 2001. – № 3/4. – С. 28–33.
104. Селиванова Е.А. Когнитивная ономазиология / Е.А. Селиванова. – К.: Фитосоциоцентр, 2000. – 247с.
105. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія / О.О. Селіванова. – Полтава: Довкілля-К, 2006. – 716с.
106. Сизова О.Ф. Особливості відтворення в перекладі гендерної ідентичності суб'єкта жіночого поетичного дискурсу (на матеріалі англomовних перекладів з української): дис. ... канд. філол. наук: 10.02.16 / О.Ф.Сизова. – К., 2007. – 242 с.
107. Сімович О.І. Семантична характеристика традиційних слів-символів в українській мові: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 «Українська мова» / О.І. Сімович. – Львів, 1999. – 21 с.
108. Сінчак О.П. Зовнішній вигляд української жінки як об'єкт фразеологічної репрезентації (гендерний аспект) / О.П. Сінчак // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Серия «Филология». – Симферополь, 2005. – Т.18 (57). – № 1. – С. 208–211.
109. Слінчук В.В. Мовностилістичні засоби творення гендерних образів молоді (за матеріалами друкованих мас-медіа): дис. ... канд. філол. наук: 10.01.08 / В.В. Слінчук. – К., 2006. – 193 с.
110. Сліпушко О. Давньоукраїнський бестіарій / О.Сліпушко. – К.: Дніпро, 2001. – 144 с.
111. Смелзер Н. Социология: Учеб. пособ. для студ. вузов / [В.А.Ядов (науч. ред. изд. на рус. яз.)]. – М.: Феникс, 1998. – 688 с.
112. Ставицька Л.О. Гендерні стереотипи в сучасній українській мовній свідомості (за даними асоціативного експерименту зі словами мати, батько) / Л.О. Ставицька // Дивослово. – 2005. – № 5. – С. 47–51.

113. Ставицька Л.О. Мова і стаття / Л.О. Ставицька // Критика. – 2003. – № 6. – С. 29–34.
114. Степанов Ю.С. Константы: Словарь русской культуры / Ю.С. Степанов. – М.: Академический Проект, 2004. – 3-е изд., испр., доп. – 991 с.
115. Степанов Ю.С. Концепт // Словарь русской культуры: опыт исследования. – М.: Школа «Языки русской литературы», 1997. – С.41–83.
116. Тараненко А.А. Языковая семантика в её динамических аспектах: Монографія / О.О. Тараненко. – К.: Наук. думка, 1989. – 256 с.
117. Тараненко О.О. Метафора / О.О. Тараненко // Українська мова: Енциклопедія. – 3-є вид., зі змін. і доп. – К.: Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 2007. – С. 306–309.
118. Тараненко О.О. Принцип андроцентризму в системі мовних координат і сучасний гендерний рух / О.О. Тараненко // Мовознавство. – 2005. – № 1. – С. 3–26.
119. Тард Г. Социальная логика: Монография / Г. Тард. – СПб.: Социально-психологический центр, 1996. – 554 с.
120. Телия В. Н. Русская фразеология: Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты / В.Н. Телия. – М.: Школа «Языки рус. культуры», 1996. – 288 с. – (Язык. Семиотика. Культура).
121. Телия В.Н. Коннотативный аспект семантики номинативных единиц / В.Н. Телия [отв. ред. А.А. Уфимцева]. – АН СССР. Ин-т языкознания. – М.: Наука, 1986. – 143 с.
122. Телия В.Н. Метафора как модель смыслопроизводства и её экспрессивно-оценочная функция / В.Н. Телия // Метафора в языке и тексте. – М.: Наука, 1988. – С. 26–52.
123. Телия В.Н. Метафоризация и её роль в создании языковой картины мира. / В.Н. Телия. // Роль человеческого фактора в языке: Язык и картина мира. - М.: Наука, 1988. -С. 173-204
124. Федоров А.И. Семантическая основа образных средств языка / А.В. Федоров. – Новосибирск: Наука, 1969. – 92 с.

125. Фоменко О.С. Жіночий рух в демократичному суспільстві та його вплив на розвиток мови / О.С. Фоменко // Філологія і культура: Зб. наук. пр. – К., 1996. – С. 47–52.
126. Холод А.М. Речевые картины мира мужчин и женщин / А.М. Холод. – Дніпропетровськ: Пороги, 1997. – 229 с.
127. Цапок О.М. Мовні засоби репрезентації концепту краса в поезії українських шістдесятників: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / О.М. Цапок. – Черкаси, 2003. – 191 с.
128. Чабаненко В.А. Стилiстика експресивних засобiв української мови / В.А. Чабаненко. – Запорiжжя, 2002. – 351 с.
129. Ченки А. Современные когнитивные подходы к семантике / А. Ченки // Вопросы языкознания. – 1996. – № 2. – С. 68–78.
130. Черкасова Е.Т. Опыт лингвистической интерпретации тропов / Е.Т. Черкасова // Вопросы языкознания. – 1968. – № 2. – С. 28–38.
131. Чибишева О.А. Концепт «Женщина» в русской и английской фразеологии: (на материале предметных фразеологизмов, именующих женщину): автореф. дисс. ... канд... филол. наук: спец. 10.02.20 / О.А.Чибишева. – Челябинск, 2005. – 24 с.
132. Чухим Наталія Гендер та гендерні дослідження в ХХ ст. <http://www.ji.lviv.ua/n17texts/chuhym.htm>
133. Шенько И.В. К вопросу о соотношении между компаративными тропами (сравнением и метафорой) / И.В. Шенько // Уч. зап. Ленингр. пед. ин-та. Стилистика романо-германских языков. – Л., 1972. – С.151–165.
134. Шиліна А.Г. Лингвистический анализ феминистских текстов / А.Г. Шилина // Культура народов Причерноморья. – 1998. – №3. – С. 278–283.
135. Ashmore R. D., Del Boca F. K. The Social Psychology of Female-male Relations: A Critical Analysis of Central Concepts. – N.Y., 1986. – 222 p.
136. Basow S. A. Gender stereotypes and roles. – Pacific Grove, 1992. – P. 17.

137. Cameron D. *Feminism and Linguistic Theory* (2-nd edition) – L.: Macmillan Press, 1992. – 247 p.
138. Cameron D. *The Feminist Critique of Language: A Reader*. – L., N.Y.: Routledge, 1998. – 388 p.
139. Eckert P. and S. McConnell-Ginet. *Think Practically and Look Locally: Language and Gender as Community-Based Practice* // *Annual Review of Anthropology* 1992, # 21, pp. 461–90.
140. Gal S. *Between Speech and Silence: The Problematics of research on Language and Gender*. // *Gender at the Crossroads of Knowledge*. – Berkley, CA: Uni-ty of California Press, 1991. – P. 87–101.
141. *Gender and language*.– London: Equinox, 2007.